

Nr 365.

Godkänd av första kammaren den 6 juni 1930.

Godkänd av andra kammaren den 6 juni 1930.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av väckta motioner om statens övertagande av de s. k. Kinnekulleverken för framställning av bränsle ur skiffer.

(Statsutskottets utlåtande nr 181.)

Till KONUNGEN.

Uti tvenne, inom riksdagen väckta, likalydande motioner (I: 107 och II: 295) har hemställts *dels*, att riksdagen måtte anhänga, att Eders Kungl. Maj:t må efter marinförvaltningens hörande med ägaren till Kinnekulleverken träffa avtal om anläggningens förhyrande under en tid av 5 år mot ett sammanlagt hyresbelopp ej överstigande till anläggningen lämnat lån ur manufakturlånefonden jämte därå upplupna räntor, *dels* att riksdagen måtte hemställa, att Eders Kungl. Maj:t må uppdraga åt marinförvaltningen att inkomma med förslag till genomförande av ovannämnda industriella drift.

Med stöd av § 46 riksdagsordningen har riksdagens vederbörande utskott över motionen inhämtat yttranden från marinförvaltningen och ingenjörsvetenskapsakademien. (Bil. A och B vid statsutskottets utlåtande nr 181.)

Marinförvaltningen tillstyrker i nämnda yttrande, att riksdagen för det fall, att Eders Kungl. Maj:t med ägaren av Kinnekulleverken, firman Jönsson & C:o, träffar avtal på vissa av ämbetsverket närmare angivna villkor, må medgiva, att av besparade medel å förrådstitlarna för kol samt motor- och pannbrännolja få användas *dels* 175,000 kronor för komplettering av anläggningarna vid Kinnekulleverken, *dels* årligen under 5 år högst 15,000 kronor för övervakning och kontroll av försöksdriften, *dels ock* årligen under samma tid högst 11,000 kronor för analys- och experimentkostnader samt provkörningar av olika oljor.

Ingenjörsvetenskapsakademien har i sitt yttrande framhållit, att man genom den verkställda provdriften fått klarlagt, att anläggningen arbetar tekniskt tillfredsställande, men akademien har samtidigt anfört, att utsikterna för en eko-

nomisk självbärande drift av anläggningen syntes ganska mörka, för så vitt icke gasens användning vid pågående kalkbränning skulle visa sig kunna ge ett tillräckligt tillskott till inkomsterna, något som för närvarande syntes vanskligt att överblicka. Akademien, som ansett att det beviljade statslånet borde efterskänkas, har vidare gjort gällande, att tillräcklig anledning för en fortsatt provdrift icke förefunnes med hänsyn därtill, att de redan vunna resultaten i huvudsak lämnade erforderligt underlag för bedömning i stort av de föreliggande möjligheterna. I avgiven reservation av professor B. Holmberg har emellertid framhållits, att ej blott med hänsyn till säkerställandet av flottans behov av flytande bränslen under krigstider, utan även med tanke på betydelsen av, att vårt land överhuvudtaget i någon mån må kunna göra sig oberoende av utlandet i fråga om anskaffning av dylika bränslen, försöken över alunskiffers möjligheter härvidlag alltjämt vore förtjänta av den största uppmärksamhet och väl värda ytterligare direkt understöd från det allmännas sida.

För egen del får riksdagen, vars vederbörande utskott avlagt besök vid Kinnekulleverken och besett anläggningarna därstädes, som sin mening framhålla, att åtskilliga skäl synas tala för att driften vid verken uppehålls i sådan omfattning, att säkra hållpunkter kunna vinnas för bedömningen av spörsmålet, huruvida driften kan göras ekonomiskt bärande och om tillräcklig anledning förefinnes till att med anlitan av ifrågavarande verk söka öppna en möjlighet att förse flottan med flytande bränsle av inhemsk framställning. Dessa spörsmål synas icke hava blivit genom hittills verkställda utredningar till fullo klarlagda. Riksdagen, som emellertid tillmäter förevarande fråga avsevärd betydelse, har därför ansett sig böra hos Eders Kungl. Maj:t anhålla, att Eders Kungl. Maj:t måtte låta verkställa en skyndsamt utredning beträffande möjligheterna att på ett för staten tillfredsställande sätt organisera oljeproduktionen vid verken i fråga. Enligt riksdagens mening är det önskvärdt, att denna utredning verkställs på sådant sätt, att förslag i ärendet kan föreläggas 1931 års riksdag.

Då det emellertid synes vara av vikt, att driften icke ligger nere under den tid utredningen pågår, har riksdagen ansett sig böra bemyndiga Eders Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder för driftens upprätthållande i den mån sådant i avbidan på resultatet av utredningen kan anses erforderligt.

Då av motionerna och för riksdagen tillgängliga upplysningar synes framgå, att vissa svårigheter föreligga för ägaren av Kinnekulleverken med hänsyn till att föreskrivna räntor och amorteringar å det lån, som lämnats till anläggningen från manufakturförslagslånefonden, icke kunnat fullgöras, har riksdagen ansett sig därjämte böra besluta, att, intill dess utredningen föreligger och förslag i ärendet kan framläggas för och behandlas av riksdagen, med vidtagandet av åtgärder för indrivning av statsverkets ifrågavarande fordringar må anstå.

Riksdagen får alltså i anledning av förevarande motioner (I: 107 och II: 295)

dels anhålla, att Eders Kungl. Maj:t må föranstalta om skyndsamt utredning rörande frågan om ordnandet av driften vid Kinnekulleverken samt under vilka villkor och ekonomiska förutsättningar vid verken utvunnet flytande bränsle

må kunna tagas i anspråk för marinens behov, ävensom anbefalla statskontoret att i avvaktan på resultatet av ovannämnda utredning låta anstå med vidtagandet av åtgärder för indrivning av det från manufakturförlagslånefonden till Kinnekulleverken lämnade lånet jämte ränta;

dels ock anmäla, att riksdagen bemyndigat Eders Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder för uppehållande av driften vid verken i den mån sådant i avbidan på resultatet av utredningen kan anses erforderligt.

Stockholm den 6 juni 1930.

Med undersåtlig vördnad.
